

PROGRAM ZDRAVSTVENO OPISMENJAVANJE I ZDRAVI ŽIVOTNI STILOVI ZA ROME U ROMSKIM NASELJIMA

za lokalne romske edukatore i posrednike

- **Modul 1: ZDRAVSTVENA PISMENOST**
 - **Poglavlje 1: Što je zdravstvena pismenost?**

SAŽETAK:

Istraživanje pojma i definicija zdravstvene pismenosti.

Razni aspekti zdravstvene pismenosti.

Co-funded by
the European Union

PREGLED

Modula I: Zdravstvena pismenost

1. Što je zdravstvena pismenost?

Istraživanje pojma i definicija zdravstvene pismenosti. Razni aspekti zdravstvene pismenosti.

2. Koncepti i posljedice ograničene zdravstvene pismenosti: Koliko je velik problem zdravstvene pismenosti Roma u Europi?

Zdravstvena pismenost Roma smatra se europskim problemom i izazovom koji pogađa veliki dio stanovništva kontinenta. Ovo poglavlje istražuje razmjere problema zdravstvene pismenosti u europskim romskim zajednicama.

3. Prepreke u komunikaciji između zdravstvenog djelatnika i romskih pacijenata.

Pacijenti romske nacionalnosti s ograničenom zdravstvenom pismenošću često se susreću s preprekama u komunikaciji sa zdravstvenim radnicima i zdravstvenim posrednicima, doživljavajući, primjerice, jezične barijere, nepovjerenje, rasnu diskriminaciju ili jednostavno korištenje medicinskog žargona. Poglavlje se također bavi izazovima koji se tiču pružanja zdravstvenih informacija romskim zajednicama u različitim nekliničkim okruženjima, kako osobno tako i putem informacijske tehnologije.

4. Pristup, razumijevanje i procjena zdravstvenih informacija.

Da bi pacijenti sami mogli upravljati svojim zdravljem i bolešću, važno je da mogu pristupiti, razumjeti i procijeniti zdravstvene informacije. Međutim, mnogi Romi imaju poteškoća s tim, a ovo poglavlje usredotočuje se na alate za prevladavanje tih poteškoća.

PROGRAM ZDRAVSTVENO OPISMENJAVANJE I ZDRAVI ŽIVOTNI STILOVI ZA ROME U ROMSKIM NASELJIMA

MODUL 1

Poglavlje 1: Što je zdravstvena pismenost?

Co-funded by
the European Union

Zašto zdravstvena pismenost? Edukativni video

- https://www.youtube.com/watch?v=3e5IXMcedDc&ab_channel=BlueCrossBlueShieldofMichigan

Zdravstvena pismenost postala je zdravstveni prioritet u 21. stoljeću.

Ovo je ključno za sposobnost ljudi da upravljaju zdravljem i da upravljaju zdravstvenim sustavom.

Zdravstvena pismenost također je temelj sposobnosti zdravstvenih organizacija da služe pacijentima i klijentima, te da društvo osigura zdravlje i dobrobit svojih građana.

Zdravstvena pismenost pojedinca ključna je za odluke vezane uz zdravlje.

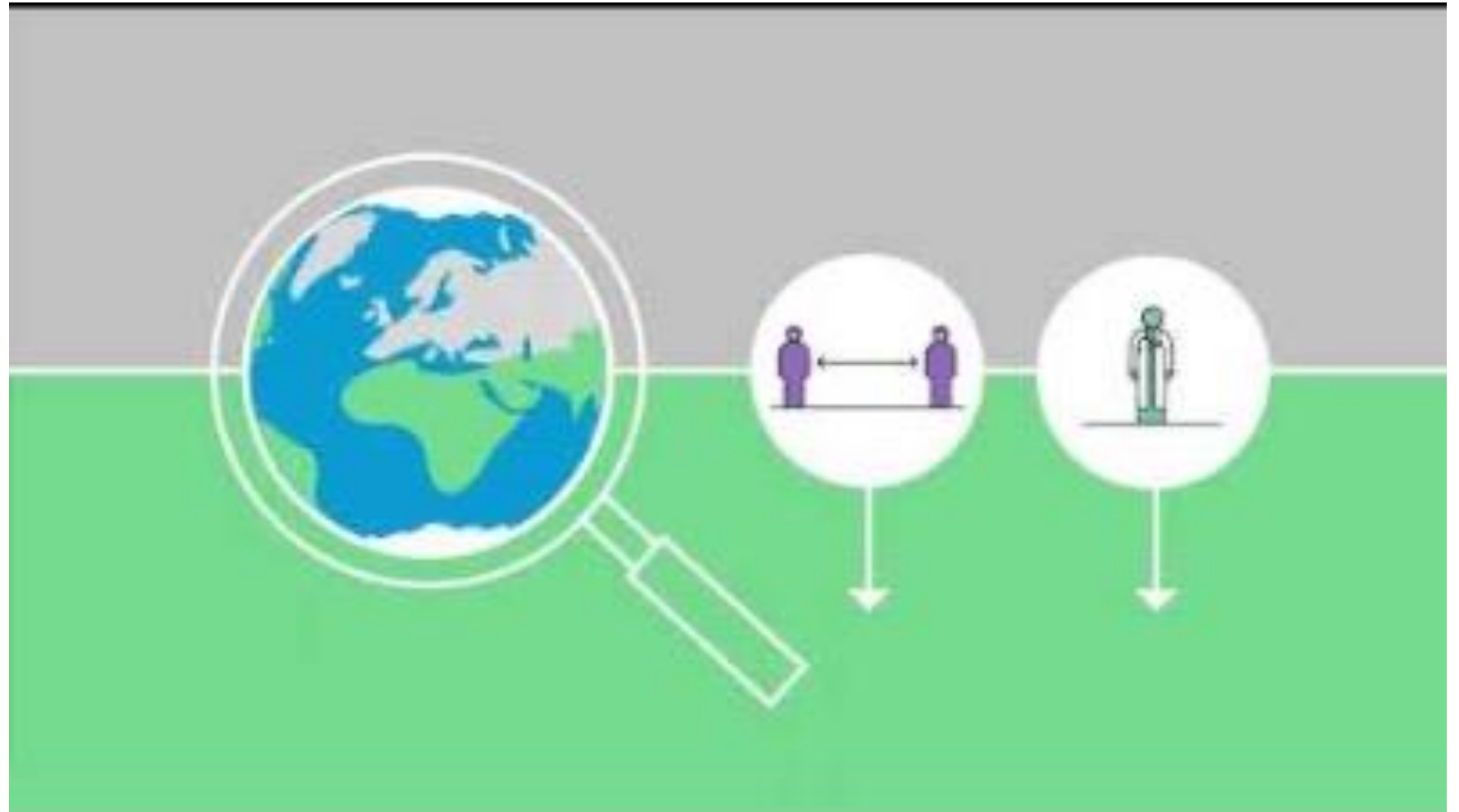
Ključno je da pacijenti i njihove obitelji mogu dobiti, obraditi i razumjeti osnovne zdravstvene informacije i usluge potrebne za donošenje odgovarajućih zdravstvenih odluka za upravljanje svojim zdravljem.

Razvoj zdravstvene pismenosti

- Zdravstvena pismenost razvija se tijekom ljudskog života kroz formalnu izgradnju kapaciteta i obrazovanje kao i neformalno učenje.
- Na razvoj ZP utječu osobne, situacijske i društvene odrednice, a zauzvrat ZP ima utjecaj na korištenje i troškove zdravstvene skrbi, zdravstveno ponašanje i status, sudjelovanje i osnaživanje, kao i na održivost i pravednost.

Znanje, vještine i zdravstvena pismenost: Edukativni video Svjetske zdravstvene organizacije

Co-funded by
the European Union

- https://www.youtube.com/watch?v=MB48rMdPruY&ab_channel=WHORegionalOfficeforEurope

Definicije zdravstvene pismenosti (I)

- Nadovezujući se na brojne definicije koje se preklapaju, postoji sve veće prihvaćanje nekoliko ključnih aspekata kako definirati zdravstvenu pismenost.
- Istraživanja su pokazala da se koncept zdravstvene pismenosti koristio na različite načine u različitim kontekstima.
- Kao pojam u nastajanju, „zdravstvena pismenost” zainteresirala je širok raspon dionika. Prvi put ga je citirao 1974. Simonds u vezi sa zdravstvenim obrazovanjem u školama.
- Prvi znanstveni članak pojavio se 1980-ih, drugi početkom 1990-ih, a 2006. godine objavljeno je više od 100 članaka. Desetljeće kasnije, prema PubMedu, više od 1000 znanstvenih publikacija godišnje se bavilo zdravstvenom pismenošću, a ovaj eksponencijalni rast rezultirao je s više od 7000 zapisa do 2018.

Definicije zdravstvene pismenosti (II)

- U posljednja dva desetljeća konceptualni pristup je prešao izvan individualnog pristupa pristupu koji razmatra zdravstvenu pismenost ugrađenu u društveni kontekst, utječući na odnos i interakciju između pojedinaca i društvenih službi radi održavanja i poboljšanja zdravlja.
- Godine 1998. Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) definirala je zdravstvenu pismenost kao „kognitivne i socijalne vještine koje određuju motivaciju i sposobnost pojedinaca da dobiju pristup, razumiju i koriste informacije na načine koji promiču i održavaju dobro zdravlje”.
- Godine 1999., Ad hoc odbor za zdravstvenu pismenost Američkog medicinskog udruženja definirao je zdravstvenu pismenost kao „konstelaciju vještina, uključujući sposobnost obavljanja osnovnih zadataka čitanja i numeričkih zadataka potrebnih za funkcioniranje u zdravstvenom okruženju”.

Definicije zdravstvene pismenosti (III)

- Godine 2007. Europska komisija definira zdravstvenu pismenost kao „sposobnost čitanja, filtriranja i razumijevanja zdravstvenih informacija radi formiranja zdravih prosudbi”.
- Godine 2010. Wu i suradnici opisali su da su „Zdravstveno pismeni pojedinci sposobni razumjeti i primijeniti zdravstvene informacije na načine koji im omogućuju da preuzmu veću kontrolu nad svojim zdravljem kroz, na primjer, procjenu vjerodostojnosti, točnosti i relevantnosti informacija i djelovanje na temelju tih informacija promijeniti svoje zdravstveno ponašanje ili životne uvjete.”
- Godine 2015. Dodson i suradnici definirali su ZP kao „osobne karakteristike i društvene resurse potrebne pojedincima i zajednicama za pristup, razumijevanje, procjenu i korištenje informacija i usluga za donošenje odluka o zdravlju. Zdravstvena pismenost uključuje sposobnost komuniciranja, potvrđivanja i provođenja ovih odluka.”

Zdravstvena pismenost kao multidimenzionalni koncept

Svaka definicija ističe specifične aspekte zdravstvene pismenosti koji pomažu proširiti njezino razumijevanje.

Zdravstvena pismenost je proces temeljen na vještinama koji pojedinci mogu koristiti za prepoznavanje i pretvaranje informacija u znanje i djelovanje.

Nedavne rasprave istaknule su važnost pomaka od individualnog fokusa i razmatranja zdravstvene pismenosti kao interakcije između zahtjeva zdravstvenih sustava i vještina pojedinaca.

Vrste zdravstvene pismenosti (I)

Nutbeam (2008) razlikuje tri oblika ZP:

- funkcionalna zdravstvena pismenost,
- interaktivna zdravstvena pismenost i
- kritična zdravstvena pismenost.

Funkcionalna zdravstvena pismenost odnosi se na osnovne vještine čitanja i pisanja koje su potrebne za učinkovito funkcioniranje u svakodnevnim situacijama, općenito usporedive sa sadržajem gore navedene „medicinske” zdravstvene pismenosti.

Vrste zdravstvene pismenosti (II)

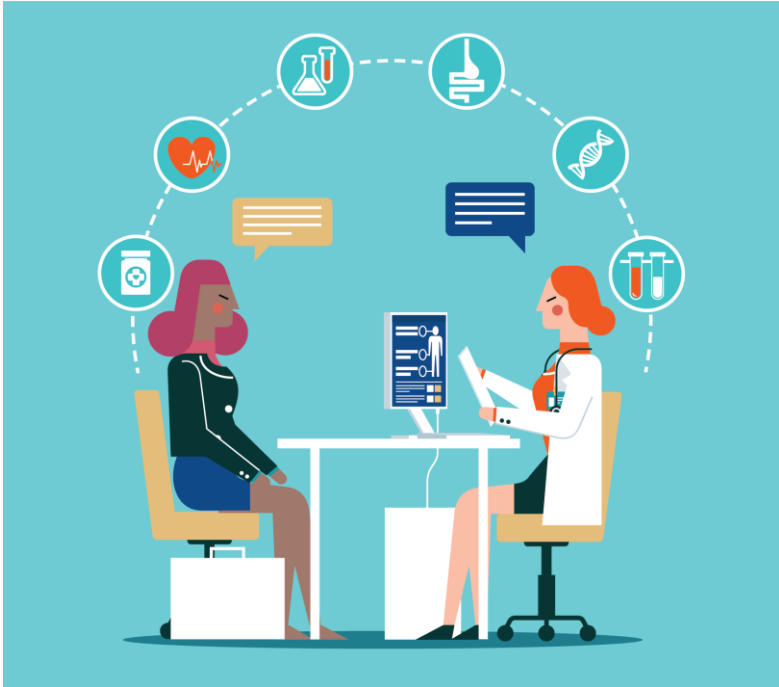

Interaktivna zdravstvena pismenost odnosi se na naprednije kognitivne vještine i vještine pismenosti, koje se, zajedno sa socijalnim vještinama, mogu koristiti za aktivno sudjelovanje u svakodnevnim situacijama, izvlačenje informacija i izvlačenje značenja iz različitih oblika komunikacije te primjenu na promjenjive okolnosti.

Kritična zdravstvena pismenost odnosi se na naprednije kognitivne vještine, koje se, zajedno sa socijalnim vještinama, mogu primijeniti za kritičku analizu informacija i korištenje za ostvarivanje veće kontrole nad životnim događajima.

Čimbenici koji utječu na zdravstvenu pismenost pojedinca

- Mnogo je čimbenika koji pridonose zdravstvenoj pismenosti pojedinca, a najočitiji je opća pismenost pojedinca ili sposobnost čitanja, pisanja i razumijevanja pisanog materijala.
- Ostali čimbenici uključuju količinu iskustva pojedinca u zdravstvenom sustavu, složenost informacija koje se prezentiraju, kulturne čimbenike koji mogu utjecati na donošenje odluka i način na koji se priopćava zdravstveni materijal.

Opća pismenost kao aspekt Zdravstvene pismenosti (I)

- Od gore navedenih čimbenika, možda najvažniji čimbenik pacijenta je opća pismenost pojedinca.
- Većina pojedinaca s ograničenom općom pismenošću također ima ograničenu zdravstvenu pismenost.
- Ograničena sposobnost čitanja i razumijevanja informacija dovodi do loših zdravstvenih ishoda. Većina kliničara iznenađena je saznanjem da je pismenost najbolji pojedinačni pokazatelj zdravstvenog stanja. Zapravo, sve studije koje su istraživale ovo pitanje pokazuju da su vještine pismenosti jači prediktor zdravstvenog stanja pojedinca od dobi, prihoda, statusa zaposlenja, razine obrazovanja i rasne ili etničke skupine.

Co-funded by
the European Union

Opća pismenost kao aspekt Zdravstvene pismenosti (II)

- Europska istraživanja ističu da pacijenti s ograničenom pismenošću imaju manju svijest o preventivnim zdravstvenim mjerama i manje poznaju svoje zdravstveno stanje i upute za samonjegu od svojih pismenijih kolega.
- Ovaj manjak znanja primijetio se za niz zdravstvenih stanja, u rasponu od dječje groznice preko astme do hipertenzije. Osobe s ograničenim vještinama pismenosti također pokazuju manje zdravo ponašanje.

Zdravstvena pismenost u drugim skupinama

- Međutim, važno je naglasiti da ograničeno razumijevanje zdravstvenih koncepata i zdravstvenih informacija nije samo problem osoba s niskim vještinama pismenosti. Na primjer, čak ni pacijenti s prosječnom razinom čitanja ne mogu razumjeti većinu sadržaja obrazaca za pristanak koji se koriste za istraživačke studije lijekova protiv raka.
- Visoko pismeni, dobro obrazovani pojedinci također navode poteškoće u razumijevanju informacija koje im daju kliničari jer kliničari često koriste rječnik i raspravljaju o fiziološkim konceptima koji su nepoznati onima koji nemaju medicinsko obrazovanje. U dobro poznatoj anegdoti, istaknuti opstetričar jednom je rekao da nije mogao u potpunosti razumjeti objašnjenje koje je dobio od ortopeda o njegovoj nadolazećoj ortopedskoj operaciji.

Co-funded by
the European Union

Zdravstvena pismenost kao izazov opće populacije

- Čak i osobe s odgovarajućim razinama pismenosti mogu imati problema s razumijevanjem i primjenom zdravstvenih informacija, osobito kada su objašnjene tehničkim, nepoznatim terminima. Oni mogu biti verbalno artikulirani i činiti se dobro obrazovanim i upućenim, ali ne uspijevaju shvatiti koncepte bolesti ili razumjeti kako pravilno provoditi režime liječenja.
- Važna poruka je da ne možete vidjeti samo gledanjem ima li netko dovoljno vještina da adekvatno razumije zdravstvene koncepte i provodi zdravstvene upute.
- Budući da se ne može reći samo gledanjem, kliničari i medicinske ordinacije trebaju najbolje pružiti učinkovitu medicinsku skrb pružanjem lako razumljivih informacija svim pacijentima. .

**5 stvari za znati
o zdravstvenoj
pismenosti:
Edukativni
video**

- https://www.youtube.com/watch?v=BG-iY-em7mk&ab_channel=U.S.DepartmentofHealthandHumanServices

PROGRAM ZDRAVSTVENO OPISMENJAVANJE I ZDRAVI ŽIVOTNI STILOVI ZA ROME U ROMSKIM NASELJIMA

MODUL 1

Poglavlje 1: Što je zdravstvena pismenost?

ZAKLJUČCI

- Loša zdravstvena pismenost čest je problem s važnim implikacijama na zdravstveni status.
- Ograničena zdravstvena pismenost uvelike je povezana s lošim zdravstvenim statusom, a vještine pismenosti točnije predviđaju zdravstveni status od razine obrazovanja, prihoda, etničke pripadnosti ili bilo koje druge sociodemografske varijable.
- Pojedinci s ograničenom zdravstvenom pismenošću imaju višu stopu bolesti i više hospitalizacija od pojedinaca s razvijenijom zdravstvenom pismenošću i vještinama.

Co-funded by
the European Union

PROGRAM ZDRAVSTVENO OPISMENJAVANJE I ZDRAVI ŽIVOTNI STILOVI ZA ROME U ROMSKIM NASELJIMA

